

C A N O N E S
S A N C T O R U M A P O S T O L O R U M,
P E R C L E M E N T E M A P E T R O A P O S T O L O
R O M Æ O R D I N A T U M E P I S C O P U M,
I N U N U M C O N G E S T I.

§. 1.

Episcopus à duobus aut tribus Episcopis ordinator.

§. 2. Presbyter ab uno Episcopo ordinator: Item Diaconus, & reliqui Clerici.

§. 3. Si quis Episcopus aut Presbyter præter ordinationem Domini, quam de sacrificio instituit, alia quæpiam, putà aut mel, aut lac, aut pro vino liceram, aut confecta quædam, aut aves, aut aliqua animalia, aut legumina supra altare obtulerit, ut qui contra ordinationem Domini faciat, deponitor: excepto novo frumento, & uvâ opportuno tempore. Præterea licitum non esto aliud quidpiam admove ad altare, quàm oleum in candelabrum & incensum oblationis tempore.

§. 4. Omnium aliorum pomorum primitiæ Episcopo & Presbyteris domum mittuntur, non super altare. Manifestum est autem, quòd Episcopus & Presbyteri inter Diaconos & reliquos Clericos eas dividunt.

§. 5. Episcopus, aut Presbyter, aut Diaconus uxorem suam prætextu religionis non abicito: si abjicit, segregator à communione: si perseverat, deponitor.

§. 6. Episcopus, aut Presbyter, aut Diaconus secularis curas non suscipito: alioquin deponitor.

§. 7. Si quis Episcopus, aut Presbyter, aut Diaconus sanctum diem Paschæ ante vernum æquinoctium cum Judæis celebraverit, deponitor.

§. 8. Si quis Episcopus, aut Presbyter, aut Diaconus, aut quicumque ex Sacerdotali consortio, oblatione factâ, non communicaverit, causam dicito. Et si bonâ ratione subnixâ sit, veniam promeretur. Sin minus dixerit, à communione excluditor, tanquam qui populo auctor offensionis fuerit, motâ contra eum suspitione, qui obtulit.

§. 9. Quicumque fideles Ecclesiam ingrediuntur, & Scripturas audiunt, neque apud preces & sanctam communionem permanent; eos tanquam qui ordinis in Ecclesia perturbationem inducant, à communione arceri oportet.

§. 10. Si quis cum excommunicato, licet in domo, preces conjunxerit, iste communione privator.

§. 11. Si quis cum deposito Clerico, ut cum Clerico, preces conjunxerit, deponitor & ipse.

§. 12. Si quis Clericus, aut Laicus à communione segregatus, seu nondum in communionem receptus ad aliam profectus civitatem, sine commendatitiis literis receptus fuerit, à communione excluditor tam qui recipit, quàm qui receptus est. Si excommunicatus fuerit, in longius illi tempus excommunicatio protenditor.

§. 13. Episcopo, qui parochiam suam dereliquerit, alteri insilire nefas esto, licet à pluribus ad hoc compellatur: nisi rationabilis aliqua causa subsit, quæ hoc ipsum facere vi adigat, nempe quòd pluris lucri & utilitatis his, qui illie constituti sunt, verbo pietatis conferre possit:

T O M. I.

neque hoc tamen à seipso, sed multorum Episcoporum judicio, & exhortatione maximâ.

§. 14. Si quis Presbyter, aut Diaconus, aut quicumque tandem de Clericorum consortio, relicta parochia suâ, in aliam concesserit, & omnino transmigratio factâ præter voluntatem sui Episcopi in alia parochia moram traxerit; hunc jubemus, ne porrò in ministerio publico sit Ecclesiæ, maximè si accersente ipsum Episcopo ejus redire contemnat, perverso illic ordine perseverans: ut Laicus tamen ibi locorum in communionem admittitor.

§. 15. Quòd si Episcopus, ad quem accesserint, pro nihilo reputatâ vacationis à ministerio Ecclesiastico pœnâ, quæ contra eos definita est, ipsos ut Clericos susceperit; à communione excluditor, ut perversi ordinis magister.

§. 16. Qui post baptismum duabus implicitus fuit nuptiis, aut concubinam habuit; is Episcopus, aut Presbyter, aut Diaconus, aut denique in consortio Sacerdotali esse non potest.

§. 17. Qui viduam duxit, aut divortio separatam à viro, aut meretricem, aut ancillam, aut aliquam, quæ publicis mancipata sit spectaculis; Episcopus, Presbyter, aut Diaconus, aut denique ex consortio Sacerdotali esse non potest.

§. 18. Qui duas sorores duxit, aut consobrinam; Clericus esse non potest.

§. 19. Clericus, qui fidejussiones dat; deponitor.

§. 20. Si quis humanâ violentiâ eunuchus factus est, aut in persecutione amputata ei sunt virilia, aut ita natus fuit, & dignus est; efficitur Episcopus.

§. 21. Qui sibi ipsi virilia amputavit; Clericus non efficitur: sui enim ipsius homicida est, & inimicus creationi Dei.

§. 22. Si quis, cum Clericus esset, virilia sibi ipsi amputaverit; deponitor: homicida etenim sui ipsius est.

§. 23. Laicus, qui seipsum mutilavit, per tres annos à communione ejcitor: putà quia ipse vite suæ posuit insidias.

§. 24. Episcopus, aut Presbyter, aut Diaconus in fornicatione, aut perjurio, aut furto deprehensus; deponitor: non tamen à communione excluditor. Dicit enim Scriptura: Bis de eodem delicto vindictam non exiges. Eidem conditioni consimiliter & reliqui Clerici subduntur.

§. 25. Ex his, qui cœlibes in Clerum pervenerunt, jubemus, ut Lectores tantum & Cantores (si velint) nuptias contrahant.

§. 26. Episcopum, aut Presbyterum, aut Diaconum, qui vel fideles delinquentes, vel infideles injuriam inferentes percutit, & terrorem ipsis per hujusmodi vult incutere; deponi præcipimus. Nusquam enim Dominus hoc nos docuit. Imò verò contra, cum ipse percute-

L 111

retur, non repercutiebatur: cum laceraretur convitiis, non regerebat convitium: cum pateretur, non comminabatur.

§. 27. Si quis Episcopus, aut Presbyter, aut Diaconus, ob certa crimina iuste depositus, attingere ministerium, quod aliquando tractaverat, presumpserit, omnino hic ab Ecclesia abscinditor.

§. 28. Si quis Episcopus, aut Presbyter, aut Diaconus pecunia intervenit, hanc dignitatem nactus fuerit, deponitor tam ipse, quam qui eum ordinavit, & omnino à communione abscinditor, quemadmodum Simon magus à me Petro.

§. 29. Si quis Episcopus secularium magistratum familiaritate usus, per ipsos Ecclesiam nactus fuerit, deponitor: segregantor quoque à communione, quicumque cum ipso communionem habent.

§. 30. Si quis Presbyter, proprium aspernatus Episcopum, seorsum conventicula egerit, & altare exerit, cum de nullo crimine Episcopum in pietate ac iustitia condemnarit, deponitor, quasi qui Principatum ambiat: tyrannus enim est. Consimiliter & reliqui Clerici, qui suum illi calculum apponunt. Laici verò à communione segregantor. Atque hæc post unam, & item alteram, ac tertiam Episcopi exhortationem fiunt.

§. 31. Si quis Presbyter, aut Diaconus per Episcopum à communione exclusus sit, hunc nequam ab alio fas esto suscipi, quam ab eo, qui ipsum à communione exclusit: nisi forte fortuna Episcopus, qui ipsum à communione segregavit, defunctus sit.

§. 32. Nemo peregrinorum Episcoporum, aut Presbyterorum, aut Diaconorum sine commendatitiis suscipitor literis: & si eas obtulerit, attentius in disquisitionem vocantor. Et quidem si prædicatores pietatis fuerint, suscipiuntur: sin minus, ubi necessaria ipsius suppeditaveritis, ad communionem & ulteriorem ipsos consuetudinem non admittitote: multa enim per obreptionem fiunt.

§. 33. Cuiusque gentis Episcopus oportet scire, quinam inter ipsos primus sit, habereque ipsum quodammodo pro capite, neque sine illius voluntate quicquam agere insolitum: illa autem sola quemque pro se tractare, quæ ad parochiam ejus, & loca ipsi subdita attinent. Sed neque in illa citra omnium voluntatem aliquid facito. Ita enim concordia erit & Deus glorificabitur per Dominum in Sancto Spiritu.

§. 34. Episcopus extra terminos suos in civitatibus & regionibus sibi non subiectis ordinationes facere non presumpito. Si verò præter voluntatem eorum, qui civitates illas aut regiones detinent, id fecisse convictus fuerit, deponitor tam ipse, quam etiam hi, quos ordinavit.

§. 35. Si quis ordinatus Episcopus ministerium & curam populi sibi commissam non susceperit, hic à communione seorsum esto tandem, donec susceperit, obedientiam accommodans. Similiter autem & Presbyter, & Diaconus. Si verò non præ voluntate sua, sed præ malitia populi non susceperit, maneto ipse quidem Episcopus: Clerus verò ejus civitatis à communione segregator, eò quòd tam inobedientem populum non corripuerit.

§. 36. Bis in anno Episcoporum celebrator Synodus: ac pietatis inter se dogmata in disquisitionem vocanto, neque non in Ecclesiis incidentes contradictiones dirimunt, semel quidem quartà ferià à Pentecostes, secundò duodecimà Hyperberetei. *b*

§. 37. Omnium rerum Ecclesiasticarum curam Episcopus gerito, & eas dispensato, quasi inspectante Deo. Non licitum autem ei esto quippiam ex iis sibi tanquam proprium assumere, aut cognatis suis elargiri, quæ Deo de-

dicata sunt. Quòd si pauperes illi sint, ut pauperibus subministrato: non tamen horum prætextu res Ecclesie venundato.

§. 38. Presbyteri & Diaconi abique voluntate Episcopi nihil peragunto: ipsius enim fidei populus Domini commissus est, & pro eorum animabus ab ipso repetitur ratio.

§. 39. Manifeste sunt privatae res Episcopi: si modò & privatae habet: manifeste item sunt Dominicæ, ut privatae quidem res Episcopi, cum moritur, quibus vult, & quomodo vult, relinquendi facultatem habeat: neque occasione Ecclesiasticarum rerum intercidant res Episcopi, qui nonnunquam uxorem & liberos, aut cognatos, aut servos habet. Justum enim est apud Deum pariter & homines, simul ne Ecclesia per ignorationem rerum Episcopi damni aliquid sustineat, simul ne Episcopus aut cognati ejus prætextu Ecclesie obladantur: aut etiam qui illum generis proximitate contingunt, incidant in negotia, ejusque mors implicetur diffamationibus.

§. 40. Præcipimus, ut Episcopus res Ecclesie in potestate habeat. Nam si pretiose hominum anime fidei ejus committende sunt: multò utique magis oportuerit & de pecuniis mandatum dare, ut illius arbitratu dispensentur, neque non cum timore Dei, summamque sollicitudine per Presbyteros ac Diaconos erogentur in pauperes. Percipiat autem & ipse (si modò indiget) quantum ad necessarios suos & hospitio exemptorum fratrum usus opus habet, ne quo modo ipse posteriore loco habeatur, quam ceteri. Ordinavit enim lex Dei, ut qui altari inserviunt, de altari nutriantur: quomodo nec milites unquam suis ammonis arma hostibus inferant.

§. 41. Episcopus, aut Presbyter, aut Diaconus, qui vel alex, vel ebrietatibus indulget, vel desinito, vel deponitor.

§. 42. Subdiaconus, aut Cantor, aut Lector, qui confamilia facit, vel desinito, vel à communione seorsungitor. Similiter & Laici.

§. 43. Episcopus, aut Presbyter, aut Diaconus, qui usuras à mutuum accipientibus exigit, vel desinito, vel deponitor.

§. 44. Episcopus, aut Presbyter, aut Diaconus, qui cum hæreticis preces conjunxerit, duntaxat à communione suspenditor. Si verò etiam ipsos tanquam Clericos aliquid agere permiserit, deponitor.

§. 45. Episcopus, aut Presbyterum, qui hæreticorum baptismum aut sacrificium susceperit, deponi præcipimus. Quæ etenim conventio inter Christum & Belial: aut quæ particula fidei cum infidei?

§. 46. Episcopus, aut Presbyter, si eum, qui verum baptismum habeat, iterum baptizaverit, aut pollutum ab impiis non baptizaverit, deponitor, ut qui crucem & mortem Domini derideat: neque discernat veros Sacerdotes à Sacerdotibus impostoribus.

§. 47. Si quis Laicus, cum suam à se uxorem abjicit, alteram duxerit, aut ab alio dimissam; à communione segregator.

§. 48. Si quis Episcopus, aut Presbyter, secundum ordinationem Domini non baptizaverit in Patrem, & Filium, & Spiritum Sanctum, sed in tres principio carentes, aut tres filios, aut tres paraletos, deponitor.

§. 49. Si quis Episcopus aut Presbyter in una initiatione non tres immersiones, sed unam duntaxat, quæ in mortem Domini detur, peregerit, deponitor. Non enim dixit Dominus, in mortem meam baptizate: sed profecti docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti.

§. 50. Si quis Episcopus, aut Presbyter, aut Diaconus, aut quisvis omnino de sacerdotali consortio, nuptiis, & carnibus, & vino abstinuerit, non propterea, quòd mens ad cultum pietatis reddatur exercitior, sed propter abominationem, oblitus, quòd omnia pulchra valde, & quòd

a al. hebdomade. b Hyperbereteus apud Asia populos & Macedones October græcè dicitur.

quod masculinum & feminam Deus creavit hominem, sed diffamationibus lacessens creationem Dei, vocat ad calumniam: aut corrigitor, aut deponitor, & ex Ecclesia rejicitur. Consimiliter & Laicus.

§. 51. Si quis Episcopus, aut Presbyter eum, qui a peccato revertitur, non recipit, sed rejicit, deponitor, eò quod Christum offendat, qui dixit, ob unum peccatorem, qui respiciat, gaudium oboriri in cælo.

§. 52. Si quis Episcopus, aut Presbyter, aut Diaconus carnibus & vino festivis diebus non utatur, idque per abominationem, non propter exercitationem ad cultum pietatis, deponitor, tanquam qui cauterio notatam habet conscientiam, & multis auctor sit offendiculi.

§. 53. Si quis Clericus in caupona cibum capere deprehensus fuerit, à communione excluditur: excepto tamen eo, qui necessarid in itinere in commune diverterit hospitium.

§. 54. Si quis Clericus Episcopum contumeliâ affecerit, deponitor: Principi enim populi tui non maledices.

§. 55. Si quis Clericus contumeliâ affecerit Presbyterum, aut Diaconum, à communione segregator.

§. 56. Si quis manum aut mutum, surdumve, aut exum, aut eum, cui vitiosus inceffus est, subannaverit, communione privator. Consimiliter & Laicus.

§. 57. Episcopus, aut Presbyter, qui negligentius circa Clerum vel populum agit, neque in pietate eos erudit, à communione segregator. Si verò in ea fœcordia perseveraverit, deponitor.

§. 58. Si quis Episcopus, aut Presbyter, Clerico ex inopia laboranti necessaria non suppeditaverit, à communione rejicitur: si perseverat, deponitor, ut qui fratrem suum necaverit.

§. 59. Si quis falsò inscriptos impiorum libros, tanquam sacros in Ecclesia ad populi & Cleri corruptionem publicaverit, deponitor.

§. 60. Si accusatio contra fidelem insitnatur de fornicatione, aut adulterio, aut quacunque alia actione prohibita, & convictus fuerit, in Clerum non perducitor.

§. 61. Si quis Clericus per metum humanum, vel Judæi, vel Græci, vel Hæretici negaverit, si quidem nomen Christi, ab Ecclesia rejicitur: si verò nomen Clerici, deponitor: poenitentia tamen ductus, ut Laicus recipitor.

§. 62. Si quis Episcopus, aut Presbyter, aut Diaconus, aut omnino quicumque ex Sacerdotali consortio comederit carnes in sanguine animæ ejus, aut à bestiis abreptum, aut suffocatum, deponitor: hoc enim lex prohibuit. Sin verò Laicus fuerit, à communione excluditor.

§. 63. Si quis Clericus, aut Laicus, synagogam Judæorum, aut Hæreticorum conventiculum ingressus fuerit, ut preces cum illis conjungat, deponitor, & à communione secluditor.

§. 64. Si quis Clericus in concertatione aliquem pulsaverit, & uno ictu ac pulsatione interemerit, deponitor propter temeritatem suam. Sin verò Laicus sit, arcetor à communione.

§. 65. Si quis Dominicum diem, aut Sabbathum, uno solo dempto, jejunare deprehendatur, deponitor: sin Laicus, à communione ejicitur.

§. 66. Si quis virginem sibi non desponsatam admotâ vi detinet, à communione suspenditor. Non licitum autem esto ei aliam ducere: sed eam detinet, quam sollicitavit, quamvis paupercula sit.

§. 67. Si quis Episcopus, aut Presbyter, aut Diaconus, secundam ab aliquo ordinationem susceperit, deponitor tam ipse, quam qui ipsum ordinavit: nisi forte confiter, ordinationem eum habere ab hæreticis. Qui enim à talibus baptizati, aut ordinati sunt, hi neque fideles, neque Clerici esse possunt.

§. 68. Si quis Episcopus, aut Presbyter, aut Diaconus, aut Lector, aut Cantor sacram Quadragesimam Paschæ,

aut quartam feriam, aut Parascevem non jejunaverit, deponitor: præterquam si imbecillitate impediatur corporis. Sin Laicus sit, communione privator.

§. 69. Si quis Episcopus, aut Presbyter, aut Diaconus, aut omnino quicumque ex Clericorum consortio cum Judæis jejunaverit, aut communem festum diem cum ipsis egerit, aut lautia festi, nempe azyma, aut aliud hujus generis, ab eis susceperit, deponitor: si Laicus sit, à communione segregator.

§. 70. Si quis Christianus oleum ad sacra gentilium, aut in synagogam Judæorum in festis eorum detulerit, aut lucernas incenderit, à communione excluditor.

§. 71. Si quis Clericus, aut Laicus, ceram aut oleum ex sancta subripiat Ecclesia, à communione sejungitor.

§. 72. Vas aureum & argenteum sanctificatum, aut velamen linteumve, nemo ampliùs in suos usus assumito, iniquum enim est. Cæterum si quis deprehensus fuerit, excommunicatione mulctator.

§. 73. Episcopum de aliquo per fide dignos accusatum homines, ab Episcopis vocari necessarium est. Et siquidem comparuerit, & confessus convictusve fuerit, censura irrogator Ecclesiastica. Si verò vocatus non obtemperaverit, secundâ quoque vice vocator, missis duobus ad ipsum Episcopis. Quòd si per contumaciam ne sic quidem comparuerit, Synodus suam contra ipsum pronuntiat sententiam, ne quid tergiversando, detrectandoque judicium lucrifacere videatur.

§. 74. In dictionem testimonii contra Episcopum hæreticus non admittitor: sed neque fidelis, si solus sit. In ore enim duorum aut trium testium consistet omne dictum.

§. 75. Item non oportet Episcopum fratri, aut filio, aut alteri cognato humano gratificari affectu. Neque enim Ecclesiam Dei conferre debet in hæredes. Enimverò si quis id fecerit, irrita permanet ordinatio: ipse autem excommunicatione percussitor.

§. 76. Si quis oculo defectus, aut obtuso crure existat, & dignus sit, Episcopus efficitur: non enim mutilatio corporis ipsum polluit, sed inquinatio animæ.

§. 77. Qui verò mutus, surdusve & cæcus est, Episcopus non efficitur, non quia oblatio corpore est, sed ne Ecclesiastica impediatur munia.

§. 78. Si quis dæmonem habeat, Clericus non efficitur: sed neque cum fidelibus preces fundito. Mundatus verò recipitor: & si dignus fuerit, efficitur.

§. 79. Qui ex vita gentili advenerit, & baptizatus est, aut ex conversatione prava, eum justum non est protinus promoveri in Episcopum. Injurium enim est, eum, qui non prius specimen & documentum de se præbuerit, aliorum doctorem existere, nisi alicubi dono divinæ gratiæ hoc fiat.

§. 80. Dicimus, quòd non oporteat Episcopum, aut Presbyterum publicis se administrationibus inmittere: sed vacare, & commodum se exhibere usibus Ecclesiasticis. Animum igitur inducito hoc non facere, aut deponitor. Nemo enim potest duobus Dominis servire, juxta præceptum Dominicum.

§. 81. Servi si in Clerum promoveantur citra domino voluntatem, hoc ipsum operatur redhibitionem. Si quando verò servus quoque gradus ordinatione dignus videatur (qualis & noster Onesimus apparuit) & Domini consenserint, manumque emiserint, & domo suâ ablegaverint, efficitur.

§. 82. Episcopus, aut Presbyter, aut Diaconus, qui militiæ vacaverit, & simul utrumque retinere voluerit, tam officium Romanum, quam functionem Sacerdotalem, deponitor. Quæ enim Cæsaris sunt, Cæsari: & quæ Dei, Deo.

§. 83. Quisquis Imperatorem aut Magistratum contumeliâ affecerit, supplicium luito, & quidem si Clericus sit, deponitor: si Laicus, à communione removetor.

§. 84. Sunto omnibus vobis, Clericis simul & Laicis, venerandi ac sacri libri: Veteris quidem Testamenti, Moïsis quinque; Genesis, Exodus, Leviticus, Numeri, Deuteronomium. Jesu, filii Nave, unus. Judicum unus. Ruth unus. Regnorum quatuor. Derelictorum ex libro Dierum, duo. Hester unus. De Machabeorum gestis, tres. Job unus. Psalterium unus. Salomonis tres; Proverbia, Ecclesiastes, Canticum Cantorum. Prophetarum duodecim. Unus Esaiæ. Hieremix unus. Ezechiel unus. Daniel unus. Inquiri-

tor autem à vobis extrinsecus, ut adolecentes vestri adiscant item Sapientiam eruditi Syrach. Nostra verò, hoc est, Novi Testamenti; Evangelia quatuor, Matthæi, Marci, Lucæ, Joannis. Pauli epistolæ quatuordecim. Petri epistolæ duæ. Joannis tres. Jacobi una. Juda una. Clementis epistolæ duæ; & Præceptiones, quæ vobis Episcopis per me Clementem in libris octo nuncupatæ sunt: quas omnibus publicare non oportet, ob quædam arcana, quæ in se continent. Et actiones nostras Apostolorum.

FINIS APOSTOLICORUM CANONUM
Gregorio Haloandro Interprete.

